

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, temető-utca 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentellen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-zombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyilvántér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos pe itors térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Rimaszombat, 1888. január 15.

Lapunk múlt heti számában egy kis statisztikai adatot közöltünk a hírek rovatában városunk népesedési mozgalmairól. A közölt számadatokból kiviláglik, hogy városunk lakossága egy év alatt 28 lélekkel szaporodott, a mi a lakosságnak alig valamivel több, mint $\frac{1}{2}$ százalékát teszi. Hogy a lakosság e fél perccenttel gyarapodott, nem oly örvendetes körülmény, hogy még az optimisták is nijonghatnának felette; sőt inkább, bárha szaporodtunk is valamieskével, e szaporodás arányszáma az elhaltakéhoz képest, meglehetősen szomorú. Ily körülmények között városunknak lélekszámban való emelkedése, illetőleg megnagyobbodása, oly lassu léptekkel halad előre, hogy azt a mi generatióknk soha meg nem éri, mert csak száz év múlva emelkedhetnék Rimaszombatnak körülbelül 4000 léleknyi lakossága — a fenti perccent mellett — 6000 lélekre!

De hol kell keresnünk azon okokat, melyek miatt a lélekszám oly csekély mértékben szaporodott? Avagy, ha az erkölcsiség határain kívül születtek számát (31) levonjuk a törvényes születtek számából s föltesszük, hogy e törvénytelen escesemőknek csak a véletlen adott életet, mely véletlen eshetőleg el is maradhatott volna: lehetne-e egyáltalán még egy fél perccentnyi szaporulatról is szó?

A mai világ nem elégszik meg azzal, hogy a lét és nemlét kérdése fölött napi rendre térjen; az ember sorsát nem szemlélhetjük tétlen egykedvűséggel. Nemzedékek jönnek és mennek, egymást szüntelenül váltogatják; beüt egy-egy járvány s elkezd rettenetesen öldökölni, sorainkat megtizedeli s mi — napirendre térünk felette! Pedig avval tisztában lehetünk, hogy születni nem igen fog több, mint a mennyit a sok évtized alatt tapasztalt számadatok mutatnak, s ez nagyon is rendjén van. De valahányszor járvány van, mindig több hal meg, mint a mennyi születik, — mert a születéseknek nincs

járványa. Az a fél perccent pedig megritkult sorainkat nem fogja kiegyenlíteni.

Valamely községnek lélekszámban való megnagyobbodását tehát nem a tömeges születések idézik elő, hanem a közegészségügy javulása. Egy közegészségügyi bizottságnak tehát jövőre nagy és fontos feladatai vannak. Mi laikusok azonban nehezen tudnók megmondani, hogy mik ezek a feladatok, — de érezzük azt, hogy orvosaink e tekintetben sokat tehetnének. Senkire nézve nem lehet oly drága valami, mint a saját egészsége; egyes emberek egész vagyonukat áldozzák fel érte, — mennyivel inkább kellene tenni azt egy oly testületnek, melynek hivatása a polgároknak személyi, vagyoni biztonsága és élete felett is örködni, s melynek hatalmában áll sok oly eszköz, melyekkel a közegészségi viszonyokon javítani lehetne! Beszélük, hogy egy alkalommal a valesi herezeg rosszul érezvén magát, orvosai a rosszullet okául a saját palotájában lévő rossz levegőt hozák föl, melyet egy ismeretlen helyen lévő gázcső repedése idézett elő. A gyilkos merényletre készülő gázcső felkutatására majdnem egy egész városnegyedet bontott le a polgárainak jó egészségét szíven hordozó londoni tanács. — Nos, hát mi nem kívánunk a mi egészségünk érdekében ily nagymérvű intézkedéseket, a mennyiben anyagi erő és hatalom hiányában ilyes dologról nem is álmodozhatnánk; de azt mindenestre szeretnők, ha e tekintetben nálunk is megtennének annyit, a mennyi lehetséges. Az utcák és terek tisztántartásáról sem szólhatunk, mert ha e tekintetben van is valami kívánni való, elismeréssel említjük föl, hogy a lefolyt évben a főbb utcák kellőleg gondozva voltak. Legnagyobb baj a túlmöött lakásokban van; alig száz méter hosszú, tíz méter széles udvaron öt-hat család lakik összes tagjaival együtt. E lakás viszonyokon, melyek a jó egészségre nézve hátrányosak, változtatni ma már nem lehet. De ha változtatni ma már nem lehet is,

a túlmööttesség megakadályozására üdvös rendszabályokat lehet hozni. A piszkos vizek levezetésére az egész város területén csak egyetlen egy rövid csatornácska van, ezt is oly kurucz módon építették meg annak idején, hogy a belegyült pocsék, ha nem akarózik neki felfelé folyni, inkább megáll. A város utcáinak 90%-a a hatósági tisztogatásra vár, mert az egyes udvarokon levő szemét és piszkos lé mind rájuk foly, ők pedig elvezető csatorna hiányában kénytelenek hátukon túrni mindaddig, míg a huzamosabb jó idő felszárítja. Hogy a bakteriumoknak a tisztogatási rendszer mennyire kedvező, felesleges felemlíteni. Ezekből kifolyólag természetesen találjuk, hogy valamelyik embertársunk malariában szenved és diphteritisz, vagy tüdővész okozza korai halálát.

Szeretnők, ha e kérdéshez a szakemberek hozzászólnának s épen ezért nem akarunk az e tekintetben fontos vélemények elé vágni a magunkéval, de mindenestre felhívjuk rá a közönség figyelmét, annyival is inkább, hogy közegészségügyi tekintetben egyeseknek is sok kifogásolni valójuk lehet. Így például az ivóvíz kérdése is városunkban mielőbbi megoldást vár, mert, hogy sokat ne említsünk föl, a csurgói víz is — melyből pedig a város egyik legnagyobb negyede látja el asztalát és konyháját — oly állapotban kerül a poharakba, hogy a kevésbé kritikus izlésű ember is csak behunyt szemmel ihatja meg.

P o t p o u r i

Majdnem azt mondhatnám, hogy régen volt, mikor utolszor körültekinttem a láthatáron! Pedig hát alig másfél éve, s mégis mily óriás különbség a dolgok egymáshoz való és volt viszonyai között! Akkor nehézkes lomha ködbe — a közönybe — fult e nemes hivatást teljesítő kis lap igaz ügye, míg a világérdeklődés a kánikulai forróság álma-

T Á R C Z A.**Tompa reliquia.*)****Sirfelirat.**

Gyászt és fájdalmat szüntetni akart vala, — mért hogy Fajdalom és gyásznak tárgya korán maga lón? A temető holtat kíván, s nehogy elvegye tőle, Ót az eszest, hűt, jót nyelte el a temető.

Szerelem.**I.**

Borulj rám, borulj rám fényes menyországom,
Egyetlen mindenem az egész világon.
Rab vagyok én, rabja szerető szivednek,
Szeretlek, szeretlek, örökre szeretlek.

Nyújsd ajakad csókra, édes hosszú csókra,
Maga az örök üdv van az édes csókba.
Szívem — amíg ajkam ajkadon pihenne,
Minttha kivirulna, benne virág kelne.

Kikelet virága, kikelet bimbója;
Minttha piros rózsza, rózsabokor volna,
Rózsabokor árnyán csevegő dal terem,
Dalod ábrándos szív, ábrándos szerelem.

II.

Minek az a csillag, minek ott az égen!
Fényesebb csillag ég Etekkám szemében,
Nem is az, nem is az, nem az ég csillaga,
Ragyogó tűzével az örök nap maga.

Minek az a tavasz! minek a kikelet!
Minek is hoz a fa virágot, levelet!

* E hecses ereklyét Tóth Samu serkei ev. ref. lelkészről kaptam. Mint mondá, e sirverset Tompa Radély Gyula (meghalt 1856. május 23.) ifju elhalt orvos emlékkövére készítette, s jelenleg is olvasható a putnoki temetőben. Vaga a bánatos szívű apa, ki szintén orvos s Tompának jó barátja volt, kérte őt fel arra. Nevezett lelkész ur akkor putnoki három éves rektor vala, s az elhunyt Radályt kedves barátai közé számította. Sz. J.

Lelkemen ha olykor átsuhan a bánat,
A te mosolyodra szebb kikelet támad.

III.

Ne nézd, ne nézd a végtelent,
A végtelen eget.
Ne kérd kutatva titkait.
De kérdezd szivedet.

Megmondja az: a fény világ
Mély titka mit jelent.
S mi tartja fenn, mi tartja a
Kiterjedt végtelent

Mi ad sugárt a napnak ott,
S az éjnek csillaga
Miól ragyog, — mért fényes a
Csillagos éjszaka.

Attól, mi téged alkotott
Edes vágy, sejtelem.
Hogy hittel a szívet betöltsd:
Szeretet, szerelem.

IV.

Tavasz szellő fuvalmán
Kizöldül a kopár.
Bejárja messze a tájt
Csapongó illatár.

Benépesül az erdő.
Be pusztá, völgy, halom.
Ezer virága támad
Zengő madár dalon.

Kihajt a temető is,
S illattal mig betölt:
Lágy fűvében megüve
Dalos madárka költ.

Hű kegyelet mit ápolt,
Órízve gondosan.
A sir hideg göröngyén
Zöldelő hant fogau.

Óh majd ha én meghalok
Le sirba fekehetem,
Siromra friss virágot
Ne szórjatok nekem.

Mert ott is él szerelmem
A néma hant alatt.
Tavasz virág belőle
Szászorta szebb fakad.

Borsody Béla.

Tompa Mihály költeményeinek nyelvi sajátosságai.*)

Tompa művei egyebek közt a nyelvészre nézve is fölötté fontosak és figyelemre méltók. Találunk azonban sok népies és tájszót, szólásmódot, régies és sajátos alakot, érdekes mondatfordulatot, gyéreb kapcsolatot, tiszta magyarságot, választékos előadást, remek leírást, drámai elevenséget.

Tompa Mihály, mint a természet és magyar népelet igaz ismerője, az érzelme mindennemű nyilvánulásának hű tolmácsolója, a leírás művésze, az elbeszélés és beszélgetés ügyes előadója közelebről érdekel bennünket. Nála az érzelme és gondolat természetesen, leggyakrabban népiesen is jó napfényre s mindamelllett kifejezései változatosak, más részről sohasem mennek át az illendőség határan túl a paraszt nyersségbe. Szépen tudja összeegyeztetni a népiest az esztétika finomságával, mert műveiben keresve sem bukkanhatnánk sehol túrhetlen, még kevésbé illetlen nyilatkozatra. Népies dolgozataiban vehetünk ugyan észre néha-néha egy-egy szabadabb szájból nem a leggyöngédebben kitörő szólást, azonban a népies vonások hű feltüntetése ez is szükséges.

Ugyanis nála a kunyhó lakója, a mezőn tanyázó por fölhevülésében egyszerű-másszor keményebb szavakra fakad, de ez a kifakadás is megmarad a beszélőnek ama körében, a mely inkább a természetesen megjelenő, de épen nem rút öltözötű alakot állítja elének, mintsem hogy kényszerülve volnánk, hallása elől fülünket bedugni vagy látásától elfordulni. Szabadabban nyilatkozó tréfás elbeszélései olvasása közben olyan formán érezzük magunkat, minttha egy szere-

* Mutatvány szerzőnek egy, folyamatban levő nagyobb tanulmányából. Szerző szivességéből engedte át e szakaszt. Szerk.

tag lustaságában szunyadozott, — mennyire megfordítva áll a világ most: másfél év után!

Ólmyi hóréteg súlyos leple vonja be a téliesen fehér természetet s az általános enyészet ez életelen kebelén a „Gömör-Kishont“ virágzó új életre ébred, míg ugyanez a bohóságok és tréfák birodalmának örökös hercege — ez az ócska és mindig új Carneval — puszkaporos hordókból alkotott veszedelmes tribünön tartja bevonulását Európa — ez arcátlan vén leány — ez ifra termébe.

A szerenádot, a gitarré lág hangjait, udvarias menüettek és csabos keringőket hamarosan a harszó trombiták szilaj riadalma válthatja fel, de ennek a — népek vérét és verejtékes munkáját oly könnyedén pazarló — diplomatiának bizony jó volna már egyszer Carlyle Tamás gúnyos figyelmeztetésére gondolnia, hogy vajjon mi történék akkor, ha „ez a sötét, eleven chaosza az éhségnek és tudatlanságnak, ez az ezernégy százmilliónyi erő ott a lábaitok alatt — — elkezdene játszani.“

Öminósus számot jegyzünk 1888-al! Mintha épen száz éves névestéjét jubilálná a „ca ira“, meg a carnagnole.

Mi ugyan nem azoknak, hanem az üdvösséges új adóknak életbeléptetését ünnepeljük: adóprés és farradlom régi atyafiak.

Azon hyperdynamicus állambölcselet, mely napjainkban annyira lábrakapott, egyszerűen elnevezi a socialismust kommunismusként, vagy jobban mondva malitiosusan összetéveszti a két fogalmat s mindkettőről egyenlő megvetéssel beszél. Pedig hát e század legbölcsebb férfija Hugo Victor nyíltan socialistának vallotta magát. „Az állam két legelső hivatalnok a baba és az iskolamester“, mondotta ő, kerekén röviden adván ki e szavakban emberszerető lelkének azon humanus socialismusát, mely szerint a fennálló társadalmi és államszervezetnek csak egy feladata van: biztosítani a jövőt, s egy kötelessége: hogy a jövő számára megfelelő új nemzedéket neveljen.

Hiába mondjátok, hogy a távoleső dolgok nem függenek össze; a természetben minden együvé tartozik. „Ki tudja: a csillaghullás és a virágillat nem okai-e egymásnak?“

Vagy ki hinné, hogy van valami köze Tamásfalának Hugo Victorhoz és az ő socialismusához? Pedig egészen az övéhez hasonló egészséges társadalmi eszmék költötték fel valami három év előtt — ott is azon sükségnek a közérzetét, hogy a gyermekek számára ovodát kell létesíteni. Felületesen nézve a dolgot, alig képzelné az ember, hogy Tamásfalának egész jövője e kérdésen nyugszik; pedig lát vegyétek el e falutól a kisedovodát s kulturális és hazafias kárait rövid időn lépten-nyomon fogjuk tapasztalni.

A hír az — nem tudom mennyiben igaz — hogy az ovodát be akarják szüntetni, mert nincsen elég alap a miből fenntartassék. Hát tulajdonképpen mire való akkor ez a megyei közművelődési egye-

sület? Azt hinném, hogy nem annyira a tökegyüttés, mint inkább jövedelméből a kulturális jelentőségű biró intézmények istápolása volna a közművelődési egyesületek feladata!

... Ha a tamásfalai ovoda ajtaját becsukják, azzal aztán elesünk a hazafias szellemet is e falu elől, s ha ezt megtörténni engedi, akkor megérdemli a közművelődési egyesület is, hogy előtte a közönség áldozatkészségének ajtaja örökre bezáródjék.

Igazán bámulatos az ember: mekkora leleményességet fejt ki élvezeteinek érdekében! mesterségesen készít jégből egy óriás tükörlapot a melyen keresztül-kasul száguldozhatson egy vékony szál aczélon s a melyen esetleg ki is törhesse a nyakát. Hát koresolyapályának jó biz az, magam részéről el is hiszem, hogy kitűnő mulatság, de a mennyiben csakugyan alkalmas arra, hogy az ember a nyakát törje rajta, e felől bátran meglehet aszalni azt a jeget, mert hiszen sokkal közelébb (bent a városban) ugyanezt a szolgálatot a járdák is megteszik. Valóban nem tudom, kinek köszönhetjük azt a szerencsét, hogy a háztulajdonosok óriás megterhelésével épített nagyszerű járda nem annyira a nyugodt kényelmes járás-kelésre, mint inkább láb- és nyakfeszítők aquirálására szolgál.

Ebbe a kategóriába esik a kispáston lévő katonai lödönítő iskola kérdése is, a melynek területére a múlt napokban leestett négy lábnyi magas hóréteg az ott folydogáló patak medrébe lett behányva, a mi nemcsak azért épületes dolog, mert az ott ilyképen felhalmozott hóhegyek igen festői látványt nyújtanak, hanem azért is, mert legközelebb majd gyönyörködhetünk egy ki-ebszerű árvi-zeeskében, mely a betemetett patak vizével a szomszédos kerteket és házikókat könnyen elözönlíti. De hát: „röndnek muszáj lenni.“

... Diák koromban az ilyen kuszált dolgokat „comicus“-nak neveztük: a czélszerűséggel szemben követett merő czélszerűtlenséget.

Egyébiránt pedig legjobb ilyenkor otthon vezérezkiket írni a műtükészati lapokba. Az állapotok érdekesek: Európa Szentpétervár felé néz, kérdve, hogy lesz-e háború; mi gömöriek meg Szig-Szentpéter felé tekintünk, hogy tiszta-e már a vasut a hófúvástól? A tudományos társaságok titkárai versekben, az exfőispánok parlamenti bombasúokban háborút üzennek a muszkának, míg az államhatalom a dobnyívágókkal, a türelmes magyar nép meg a fincaezekkel visel háborút. Feleden kaszinó alakul, a melyik arról disputál, hogy ki legyen ott a patikárus; — a megyei élitebál Tornallyán tartatik s az általános jockey-mániának megfelelőleg nem a fiatalságról, hanem agrairól kereszteltetik el; — Rimaszombat hallgatva figyel s tűzoltóinak (a kik mindig elkésve érkeznek a tűz helyszínére) érdekeben 6% pótdátot vet a lakosságra; — az országuton egy leány

rejtő méltó öreg ur zsémbelne reánk s „lánczordtá“-ját minduntalan zudítaná fejünkre. Ennek ellenére a kedves, népas alakot nyílt, de nem durva őszinteségével, pajzán vidámságával folyton folyvást szeretnénk vendégül látni, társaságunkkal szemlélni. A népies elemnek ilyetén módon való alkalmazásából okulhatnánk olyatén írók, kik a népiest hajhászva, mosdatlan beszédűkké válnak s a kiknek, hogy paraszton szólnak, gyakran elesuszik a szájak.

Tompa a természet szépségeit, tárgyait, tüneményeit kímélően és hiven írja le, élénk színekkel, teljes erejű, gazdag, sőt választékos nyelven tárja föl, a tájt, a természet minden jelenségét megkapó elevenséggel, mintegy, hogy ugy mondjam, a megszólalásig hű vonásokkal sokoldalú részletességgel rajzolja. Leíró költeményeit olvasva, az elő természetet látja maga előtt az ember teljes pompájában. A természet várva várt ébredése, a virulás ekessége, az áldás özöne, az elmulás fájdalmas érzete, mind de mind hangulatba hozzák s erősen meghatják írónkat, s e hangulat hatásának engedve, alkotja érzelemben dus, lelkesültsgében emelkedett költeményeit.

Ezeket olvasva, szeméid elé kerülnek az illatos mező hímestarkaságával, a táj lengő szellőjével, a lombos erdő csevegő madárkaival. Előtted terül el a süppedékes láp tündéri titkos regényességével. Megjelenik a tavasz fakadó rózsáival, örvendezel a nyár lombjainak, hálát adsz az őz áldásos termékenységeért, de együtt is sírsz az éhezőkkel, ha a természet fukaron tagadta meg másszor bő adományát. Fájó borongás kél lelkedben, látva a mulandóságra emlékeztető telet fagyos fehér öltözetében. Előtted vonul el a vihar pusztító hatalmával, mely borzadást kelt szivedben, de azonnal megnyugszol, látva s tapasztalva, hogy a romboló elem lecsillapodásával a levegő megtisztul, a természet újra ébred, derült lesz az ég, csevegőbb a patak, elevenebb az élők serege. Költöket a róna térein követve, kellemes társaságában jobban megfigyelünk mindent, s gyönyörködünk az alföld rengő delibábjain, szebbnél szebb virágaiban. Bejárjuk a völgy mélységét, csodálva a természet alkotásait. Felmászunk írónkkal a fenyvesekben gazdag bérecekre s a szemnek kínálkozó élvezetbe merülve, megtekintjük a kékelő ormokat, majd a gyönyörű tengerszemét. S mindezek megfelelő szép nyelven előadva! A belső egybe vág a külsővel a hangulat a nyelvzettel. Ezek szerint Tompa a természetnek jeles festője ama művészetben, mely vászon és festék helyett a nyelvet használja eszközü. S valóban a nyelv se-

gütségével oly művészi esettel, a mint csak egy, a nyelv tulajdonságait ismerő s annak alkalmazásában jártas költőművész teheti.

Az állat-, növény- és ásványországot is, leginkább pedig a két elsőt ugy ismeri, mint akarmely botanikus vagy zoologus és mineralogus. Költeményeiben ama három világ élőinek főként népies elnevezését használja, s nem rutinja el művét holmi -onez, -őnez, -ár, -ér fajta koreszszülöttekkel. Nem annyira a tudós komolyságával, mint inkább a meztől gyakran járó s azt regésen, babomisan ismerő nép jóhiszeműségével tekint a növényeket. A levegőben röpködő szárnyasok, az emberek közt vagy tőlük távol elevenkedő madárkák, a nádások, a lápok alig ismert lakói, a különböző állatok, bogarak — a legnagyobbtól a legkisebbig — őt mindnyájan érdeklik. Rólok regéket mond. Egyes-bajos dolgukat ugy érti, szokásukat ugy kifürkészi, mintha teljes világéletében velök foglalkozott volna.

Költőnk az eseményt, mondát, regét a maga valóságában tárja föl nem tesz azokhoz semmit (hanem ha tanulságot néhány sort az elbeszélés elején vagy végén, vagy néha közbeszóve jó érzelmre gerjesztő, képzelre ható elmékedő megjegyzést), sem el nem vesz belőlök semmit, meghagyja azokat ugy, a mint a nép hiedelme, gondolkodási módja, fölfogása hozza magával, hasonlóan a kíméletlen hamvas szilvához, mit a gondos gyümölcszedő szemeletesen rakott a kosárba. Legtöbbször naíval s mégis oly szépen, mindig egyszerű s oly jó nyelven mondja el a történet és megtörténhető vagy esodás dolgokat, hogy még a nép fia a sívó***) paraszt is megértheti s örömmel olvashatja. Hye-nek: A világlátó, A szegény és gazdag, A halász és aranyhal, Pártatolvaj, Arvanyhaj, Beregszász stb.

Vallásos költeményeiben a fenséges és magasztos érzelmeket és gondolatot szintén zamatos magyarsággal, jó rigmusu nyelven közli s efféle művei emlékeztetnek a régi bibliafordítások eszes, velős és erős nyelvezetére, a régibb

**) Nyírségen használt tájszó. Tompa is él vele: A hajós szemem s lelkem homály terül... S a parton eszmél f i, koldusan... egyedül; Hol van kincsem, hajóm? elkékült ajka mond; S mit markában szorit: nedves, s i v ó porond.

(„A testvérek“ III. k. 7-ik vers.)
Vörösmarty is használja, még p-dig gyakran. — Arany János is mondja:
„Mit ügyel s i v ó harez egy ridég emberre.“
(Toldi szerelme XI. ének 109. vers.) V. Gy.

összetépnek a farkasok; — a pénzintézetek ontják a busás osztalékokat; — a kórház és a börtön benépesül stb. Egyszóval megyen minden a maga rendjén; s ez az ócska, vén világ, mely mindig azon jártatja a fejét, hogy miképen eszeljen ki valami újat — két részre oszlik: boldogokra és boldogtalanokra, s divatos modern köntösében épen olyan silányúl és fényesen néz ki, mint — ezer évvel ezelőtt. Bessen y ö d i.

Észrevételek a Szabó József ur válaszára.

Sz. J. ur „Válasz a feleletre“ ezimű multkori cikkének különösen némely kifejezései, melyekkel, mint a kancsal mészáros, nem oda vág, a hova néz; s kötelességeim mindaddig hiven teljesítéséből származó erkölcsi érzetem, melylyel legalább — ha egyéb érdemem nincs is — hála Istennek még bírok, készlet reá, hogy szavamam felemeljem s arra némi észrevételeket tegyek.

Nyilvánosan polemizálni, különösen a Sz. ur által felvetett tárgyban, teljességgel nem volt szándékom, s most sincs hozzá semmi kedvem, mert távol van tőlem minden hírlapezikkézési viszketezség s mert — és a mi fő — szerény nézetem szerint lévén ezen kérdés eldöntésére nekünk illetékes fórumnak, a tractus, illetve az egyházkerület; nem is egészen a nyilvánosság elé tartozónak tekintem én e kérdés fessegetését, annyival is inkább nem, mivel bajos volna azt egész valójában a nyilvánosság elé vinni, s ott a mi érzékenykedésünk okait egész meztelenségökben föltárni, a mennyiben ez által könnyen oly dolgok fátolyát lebbenthetnénk fel, mely az érdemszerzési ügyesség tekintetében reánk, egyházunkhoz Sz. urral együtt forrón ragaszkodókra talán még elszomorító hatású is lehetne az egyházi élet még eddig fertőzetlen piacán a talentumokkal való ily nemű kereskedés miatt. Mert hát, ha a nagy tudományosság szemüvegein tekintve tiszta, világos és természetes is a dolog eddigi lebonyultása; s ha nekem a létező törvény tisztelete iránti érzésem megengedné is, hogy a Sz. ur magyarázatát e kérdés elvi részére nézve elfogadjam: még akkor is igen sok szó férhet a rimaszécsi dologhoz. — De mellözve mindezeket, egyszersmind jól tudva azt is, hogy valamely hivatal 10—15 esztendőn keresztül kifogástalan hordozása senkire nézve sem érdem, csak kötelesség — bátor vagyok azon kérdést feltenni Sz. urhoz: nem a hibásnak látszó törvény szabályszerű módosítása, — vagy megváltoztatása volna-e első dolog, s csak azután annak gyakorlati alkalmazása? És elvégre „hodie mihi, cras tibi“, hogy esnek az önnek is, ha adandó alkalommal a szentesített zsinati törvények 186. §-ának első kikezdésében világosan kifejezett elv ellenére az ön „huzamosabb időn át hiven teljesített szolgálatai“ is méltánylásban nem részesülhének? Kisfalusi pap.

Megjegyzésül.

Rövid leszek. Sokkal komolyabbnak tartom a kérdéses ügyet, hogysem abba a szenvedélyt is belevigyem, s szeretem hinni, hogy az érdekelte kisfalusi papnak is holmi kancsal mészárosról, hírlapezikkézési viszketezségről és nagytudományosság szemüvegeiről szóló, s nyilván engem érintő kifejezései inkább a pillanatnyi felhevülés, mint a szándékos malitia kifolyásai. Lelke rajta. Azt azonban nem hagyhatom említés nélkül,

magyar egyházi énekekre, annyival is inkább, mert hit és szeretet melegségtől áthatott verseiben szavak és kifejezések, néha az egészen hangulata a régi vallásos irodalomból, bibliafordításokból vannak kölcsönözve, de azért önállóan feldolgozva. Ilyen költeményei például az „Enekek“, „Héber legenda“, „A kísértő.“ — Vallásos kedélyű ember mindig a legnagyobb élvezettel olvashatja többek közt a „Harangszó“ és „Nömböz“ irt remek műveket is.

Tréfás darabjai is könnyen folyók, gordulékenyek s megannyi természetes nyilatkozásai a tiszta magyar értelmességnek és józan humornak („Az én lakásom“, „A lány messzétől való“, „Egy magyar poéta-hoz.“) Hasonlóképp szólhatunk népdalairól is, melyeket kevés kivétellel s alig csekély változtatással ma is szelére dalolnak a négy folyó és hármas bérz hazájában. S Tompa népdalainak ez utóbb említett elterjedése a legjobb bírálat jószáguk felől.

„Télen-nyáron pusztán az én lakásom“, „Béköt tettem kesely lovam lábára“, „Kizöldült az erdő fája, leveles“, „A tülköm nem szól, elhasadt“, „Postadal“, „Temeztés“ kinek ne jutnának észébe e szép dalok, melyek mind Tompa tollából kerültek elő!

A magyar szörend megállapításánál is jól tesszük, ha hozzá is fordulunk. Sok más tekintetben sem szabad munkáit mellőznünk, mert azokban minden lépten-nyoban szembeeső nyelvcsinálásokat vehetünk észre, a mint ezt alább meg is látjuk.

A Tompa használt szökből, t. i. olyanokból, a melyeket más írónál alig vagy épen nem lelhetünk meg, meglehetősen vaskos szógyűjteményt lehetne összeállítani s azokkal szólásainkat kiegészíteni. Költőnk változatos és kifejezésekben is dus nyelvének némely szava csak a gömöri és borsodvidéki nép nyelvében él.***). Azonban nagy sikerrel használja föl a más vidék szójárásában előforduló jeles sajtáságokat is. Az alakítások, mondatfordulatok némely részben egyedül az ő eredetiségei; ő a gondolat és érzelem kifejezésére könnyen talál szót, ha kell többet is és több féle változatban, ezért műveiből az egy és ugyanazon helyen előjövő rokonértelmű szavaknak jó csoportját gyűjthetjük. A népiest és magyarost föltüntető tulajdonságok, milye-

***). Az olyan pennás ember, ki ezeket jól ismeri, írhatna e tájszólások érdekese tárcza ezikkeket, mint például tette a „Debreczen“ „Szatmár.“ Tudom, szivesen közölné a szerkesztőség. Ugy-e bár? V. Gy. — (Mindem esetre! — Szerk.)

hogy bár vannak illetékes fórumaink a szóban forgó ügy elintézésére, mégis ahhoz, mint a nyilvános életnek egyik mozzanatához, joga van hozzá szólni lapokban is bárkinek. Jaj lenne nekünk, ha már a nyilvánosságtól is rettegnénk!

Hogy mit felelek a feltett kérdésre? Azt, hogy a szabályrendelet bona fide alkotott, anélkül, hogy csak sejtette volna is valaki a benne rejlő képtelenséget; épen azért ez öntudatlanul hibás törvényt gyakorlatban is érvényesíteni valóságos bűn lett volna. Akkor pedig, ha adandó alkalommal „huzamosabb időn át híven teljesített szolgálataim” méltánylásban nem fognak részesülni, megnyugvást találok a kishalusi pap ama nagyon igaz, de úgy látszik sok ember által kétségbe vont böles mondásában, hogy t. i. „valamely hivatal 10—15 esztendőn keresztül kifogástalan hordozása senkire nézve sem érdem, csak kötelesség.”

Szabó József.*)

M e g h í v á s.

A rimaszombati kaszinó 1888. évi január hó 15-én, délutáni 2 órakor tartja évi rendes s választó közgyűlést, melyre az 1887. évi december 18-án tartott választmányi határozat értelmében jogosult rendes tagok tisztelettel meghívottak.

T á r g y a k:

1. Számvizsgáló-bizottság jelentése.
2. Igazgató, jegyző, pénztárnok és 30 választmányi tag választása.
3. Indítványok.

Rimaszombat, 1888. január hó 8-án.

Török János, igazgató. **Institőrisz Endre**, jegyző.

Hírek és vegyesek.

Hymen. Borsody Béla, lapunk munkatársa e hó 3-án váltott jegyet Rozsnyón Lantzinger Etelka kisasszonnyal, özv. Lantzinger né úrnő kedves leányával. Szerenese kísérje léptöket.

Közgyűlés. A helybeli polgári olvasókör ma, január 15-én, délután 3 órakor az egyet helyiségében közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyat képezik: 1. Elméleti megújító. 2. Jegyzői jelentés a múlt év lefolyásáról. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése. 4. Tiszttartás és választmányi tagok választása. 5. Esetleges indítványok.

A vizeskereszt vásár ez idén, még egy jóforma hetivásárral sem ért föl. Vásárló és eladó oly esekely számban jelent meg piacunkon, a minőre évek óta nem emlékszünk. A nagy tél következményeit nagyon érzik, kivált a kis iparral foglalkozó polgártársaink, kik arucikkékből annyit sem adtak el, a mennyivel a beszerzett anyagot felezhetnék s így szorgalmuk jutalmát ezáltal kevesen kaphattak meg.

Eltűnt. Miskolczy István helybeli czukrász nőcselédé újkör kitépve a szolgálatból, haza utazott Aggtelekre, de oda még maig sem érkezett meg. A napokban az Aggtelekre menő országúton néhány emberesontot s egy pár papírfurtozt találtak az utasok. Vajjon nem az említett nőcseléd maradványai lehetnek, kit talán a farkasok ettek meg?

Budapest főváros költségvetése, mint az „E—S” írja 7583.748 forint tesz, melynek egy hatodrésze, tehát több mint egy millió kétszáz ezer forint tanügyi kiadás. Hol állanak mi, ha városunk összes jövedelmeinek hatodrészt tanintézetekre fordítaná!

*)Szabó József úr lapunk belső munkatársa lévén, a fenti cikket a közünk levő viszonyoknál fogva azon ezélel adtuk át neki áttekintés végett, hogy azzal egyidejűleg esetleges megjegyzéseit is közölhesse, miután a kérdés megoldásai az egyedül illetékes egyházi fórum elé tartozik, onajtanok, hogy az ügyből hosszabb hírtapi polemika ne keletkezék.

Szerk.

nekhez az erősítések, áldáskívánások, hangutánzások iker-szók (p. inczifivezi) s más effélék tartoznak. Tompánál előzőleg jellemző alakban és nagyszámban jelennek meg. A mi törülmetszett magyarosságot, nyelve tisztaságát illeti, már a mondottakból is kitűnik, hogy e részben sem találunk sok kifogás alá esőt. Alig egy-két mondat szerkezetet kivéve, melyet a maga helyén elsorolunk, nyelve az idegenségektől teljesen ment. Lelünk ugyan nála tréfásan alkalmazva vagy a hangulatnak megfelelően néhány idegen szót is, ezek száma azonban elenyésző esekely s olyan ügyesen vannak beillesztve, hogy inkább fokozzák a jó kedvet, mintsem a barbarizmussal valódis jutna az olvasó eszébe. Egy szóval Tompa költeményei a nyelvészek kiváló tanulmánytárgyaiul szolgálhatnak.

Költeményeinek más tekintetben kiemelkedő tulajdonságain kívül különösen az eltorolt nyelvi sajátosságok teszik az egyszerű falusi papot, az igazi költőt a haza ünnepeit írójává s azokért is foglal helyet amaz irodalmi körben, a melyet Petőfi, Arany és az ő sze nyelve befoglalásával „N é p i e s k ö l t ő k h á r o m s á g a ” névvel nevezhetünk.

Mindenen dícséret mellett Tompáról kénytelenek vagyunk ezt is fölemlíteni (bár ez a kornak hibája) hogy a nyelvújításnak némely tévedése ő rá is ráragadt, a mennyiben az ő munkáiból is kír itt-ott, de csak itt ott a hibásan képzett vagy esonkított szó vagy gyarló összetétel.

Újtott ő is, ebben nagyobbára szerencsés. A mi nyelvújításbeli hibáiról mondható, a nyelvész bírálata szigorúságának némi enyhítéséül megjegyzendő, hogy Tompa költeményeiben sokszor a korszerűség, a hangulat alkalmazkodása okozza, hogy rossz szót kell használni, pl. J ó e z i k J ó n á s futásában e rossz szóktól csak úgy hemzsegő huszadik verszaka a kort jellemzi, mely a divatos intézményeket akarván megvalósítani, az új fogalmakra e kores kifejezéseket csak úgy esőtől adja:

U s z o d a, v i v o d a, k ó r o d a, s z á l l o d a.

K é p e z d e, z e n e d e. — adj ide, adj oda. stb.

De lássuk írónknak fényes és árnyékos olajait részletesen, a fogalmak más és más körében.

V o z á r y G y u l a.

Zenta város képviselőtestülete — mint a S. I. írja — megalkotta a közsegi gymn. tanárainak nyugalmidíjszabályzatát. Gondoskodott róluk tisztességesen: biztosítá jövőjüket a sors eshetőségeivel szemben is. A tanárok harmincz évi szolgálat után a törzsfizetést kapják nyugalmidíj gyanánt. Szép példa. Vajjon fog e követőre találni...?

Figyelmeztetés. A pénteken érkezett pesti lapok megrendítő szerencsétlenségéről írnak, mely az idej nagy hőesés gyászos következménye volt. Az olvadás következtében megindult hörgőgöttek az ösztezában halálra sújtottak egy iskolás fiúskát. A mi házainkon is méteres hó van, de azok letisztítására törvényhatósági intézkedés tudunkkal még nem történt. Ennél fogva a mi megessett Budapestben, százsor inkább megeshetik rajtunk is. Jó lesz, ha közönségünk az utczák közepén járkal.

Leesett a lóról. Súlyos baleset érte lovaglás közben Zobajak József helybeli es. k. tüzér közlegényt e napokban. A lovaglókör sikos lévén, lova megbotlott, s ő oly szerencsétlenül esett le róla, hogy lova alá bukott. Balkarját es a térd csuklóján alóli testrészeket sértette meg. A helybeli katonai kórházba szállították.

Hivatlan vendég. A farkas nemesak a falvakat szerencsétlenül abban a kitüntetésben, hogy jószántából meglátogatja őket, hanem a városokat is. — Mint beszélik e hó 11-én éjjel a cserenesényi-utczában tett volna ilyen látogatást, miről tanuskodott azon szörnyű diszharmonia, mely a kutya urfiak méltóságjeljes körében a hivatlan vendég észrevétele miatt keletkezett s majdnem két óráig tartott. — A fenevad, mint híre futott, egy tarka pinesi kutyát ragadott el.

Halálo: esés. Valóban megrendítő eseménynek volt szemtanuja e napokban a Kovácsék portája Balogfalván. — Kovács László gazda 74 éves, mind e mellett is életerős ember az udvarán álló körtefa száraz galyait akarta lenyesni, e végből arra latorja segítségével felmászott, épen szerencsétlenségére. — Alig tett egy-pár fejszecsapást, alig barátkozott meg helyzetével: midőn egy reccsenés támad, s azon galy, melyre helyezkedett volt, ketté tört, s ő egy pillanat alatt a földön találta magát. — A házbellek, kik nem is gyanítottak e szomorú esetet, épen az öregot hívandó kisérték s őt — halva találták meg a körtefa alatt.

Dobsinán e hó 6-án táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendezett a helybeli dalárda. A változatos műsor minden egyes számát lelkesen megtapsolta a közönség. A dalárdán kívül közreműkölték: Szontagh Katinka és Fábry Vilma urhölgyek, valamint Kubiesek Albert ur zongorán, Marosffy Fehér Kamilla úrnő pedig szavalattal. — A hangverseny utáni táncmulatság kedélyes jövedvény folyt reggeli négy óráig. Részt vettek: Szontagh nővérek, Fábry Vilma, Remenyik Emma, Siró Irma, Markó Aranka, Kubiesek Ella, Szoyka Berta, Holéczy Ilonka kisasszonyok, továbbá: Sárkány Kálmán, dr. Kellner Viktor, Raffnyai Jenőné, Marosffy Ernőné, Láng Gusztáv, Láng Sándor úrnők. A január 21-én tartandó balyubálya nagyban folynak az előkészületek.

Nincs többé részegség. E kellemes újságot örvendetes tudomásul fogják venni mindazok, — kik tisztelői Bachus oltárának. — E nevezetes felfedezést egy megyénkbeli egyszerű falusi embernek tulajdoníthatjuk, ki oly alaposan gyógyítja a részegséget, hogy a kit kigyógyított — jót állók róla — sohase lesz többé részeg. — Példa rá az alábbi eset. — A nevezetes felfedező hírneve három falu határáig terjedt — s ezt hallván két szomszéd falubeli atyafi, — kik gyakran becsiptek — s mondjuk ki őszintén — le is részegedtek. — hogy az ivás veszedelmes következményétől — a lerészegedéstől megszabaduljanak, elhatározták, miszerint N. N.-hez fordulnak segélyért. Nevezett késznek nyilatkozott az orvosság elkészítésére, azonban gyógyszerre és orvoslási díjra fejenként 1—1 forintot követelt, — mit a patientsk letévén, — az orvosságot számukra elkészítette. — utasításul adván, hogy az 1—1 liternyi szép piros színtű orvosságot egy-hajtókára kell bevenni. — Az atyafiak erre hazamentek s az orvosság beviteléhez fogtak. — Egyikük a maga egy literjét hűségesen bevette, a másik azonban — a nak felénél többet nem volt képes bevenni. — mit látva az első, miután izlett az orvosság — ráadásul és hogy annál nagyobb sikere legyen, a másik által meghagyott fél liternyi orvosságot is bevette. — s azzal mindketten aludni mentek. — Reggelre kelve a fél liter orvosságot bevett patientsk felébredt de oly rettenetes maeska nyöszörrel, (katzenjammer) hogy állítólag nagy fogadást tett, soha többet szeszes italt nem inni, — hogy megtartja-e fogadást nem tudni, — de hogy a másfél liter orvosságot élvezett patientsk — használt az orvosság, — hogy ő többet részeg nem lesz, az bizonyos, — mert a mint hozzátartozói felkölteni akarták, — örökre elaludva találták. — A gyógyítás ily biztos eredményt létesítvén, — a vizsgálat megindított — a titokzatos orvosság maradéka vegyszéleg megvizsgáltatott s ez alkalommal kitűnt, hogy az három lényeges alkatrészből állott, melyhez még egy negyedik járult. A lényeges alkatrészek: szesz, szesz és szesz, a negyedik egy kis pirosító. — Az összetétel a következő: $\frac{1}{3}$ tiszta szpiritus, $\frac{1}{3}$ tiszta szilviorium, $\frac{1}{3}$ tiszta rum, — pirosítóul egy kevés alkormós (aqua carmenativa). A vegyület mérget nem tartalmazott. — A halál oka alkohol mérgezés. — A ki meg akar szabadulni a részegségtől, próbálja meg.

Megenyhűt az idő. A jégesapok, melyeket a múlt heti hideg idő esontokká dermesztett, a déli szél langyos lehelletére, a közeli napokban felébredtek. Rövid, de szép álmuk lehetett. — Sivar valora ébredésük fájó könyvespek szemtanuja volt, mely egyre tart, egyre növekszik kiapadhatatlanul. — Ha sokáig élt bennünket az Isten, lesz módunkban a jégesap okozta könyek áradatában végig gázolni utczáinkat. Lesz módjában Tamásfalának is a Rima áradásain tünődni, mint az ország szívének Budapestnek a Dunán. — Mint a fővárosi lapok írják, a Duna vizállása a beállott nagymérvű hóolvadás miatt Pozsonynál 403 centimeter magasra emelkedett. — A beállott jégzárlásnak ekoráig 14 malom lett az áldozatja. A közelgő árvízveszély idejére a vészbizottság megalakult. — A csatornák zsilipjei lezárattak, az azokban összegyűlemlt víz továbbítására 32 gőzmozdony van működésben. — A koresolyások még örvendenek, de ha így marad továbbra is az idő: bizony bizony nem fog leesni többé seuki az idej jégén.

Egy bacillus panasza. Lapunk egy, máskülönbén kevés vizet závaró olvasója a hét egyik napján beállított szerkesztőségünkbe s következő kérdésnek nyelbeütését kille, „önök — ugymond — a közügy szolgálatába szegődtek, illik tehát, hogy a közügy érdekében az én kérelmem is teljesít-

sék. Már napok óta rettenetes kinokat érzek belső részemben s nincs a világnak az a doktora, a ki borzasztó kínaitól megszabadítana. Egyedül a szerkesztő urban van némi reményem. Tetszik tudni, mint afele szegény ember, a borhoz ritkán jutván, rendszeren vizet iszom. Egy éjjel nem jött szemeimre álom s én vírusztani valék kénytelen. A mint merengék magamban a világ mulandósága fölött, az éj sötét esendjében egy gyenge czirpelés üt meg füleimet, melyre figyelmes lévén, nemsokára kellően ártikulált hangokat véltem hallani. Izgatott lettem s felkelve ágyamból egy pohár vizet töltöttem. A mint kitöltöttem a vizet, majd hogy nem kővé meredtem midőn azt tapasztaltam, hogy az ártikulált hangok poharamból jönnek! Egy szegény, végegyengülésben szenvedő öreg bacillus siránkozott, hogy mentsem meg irgalmatlan társaitól. S csakugyan ezer meg ezer kölyök-bacillus csimpajkozott az öregbe, melyek utolsó erejétől is meg akarták fosztani. „Segítség uram, segítség!” ordított torkszakadtából. „De így jár minden bacillus, mely elég vigyázatlan kényelmes otthonából eltávozni! Ott éldegéltem én is a pokorági patak árkában ember emlékezet óta háborítatlanul, midőn egyszer eszembe jutott új otthon keresni, s hogy hogyan nem, elég az hozzá, a kaszárnya melletti eszűg medenezébe kerültem. Itt aztán minden műveletlen származásu bakterium rohant meg s elfoglalták új birodalmamat. Most, e pohár szűk börtönében, kell büneimért meglakolnom. Így szólt az öreg bacillus, mialatt kifiradt teste verejtéket izzadt, de izzadságának minden szemecskéjéből ezernyi apró kis bacillus született s azóta uram, én — viziszonyban szenvedek.

Felhívás előfizetésre. Göncey Pál államtitkár úr a folyó 1888. évben tölti be felszázadik évfordulóját annak a kiváló fontosságú működésnek, melyet ő hazai közoktatásügyünk érdekében édes hazánk díszére folytatott. E napot a tanügy emberei e hazában mindenütt Göncey érdemeihez méltóan fogják megünnepelni. E napon egy élet, mely ép úgy fizikai mint szellemi tekintetben méltó a tanulmányra, nyeri meg a polgár-koszorút. — Ez élet törekvéseinek magyarázata, eszéjait, szándékai azon irodalmi művekben vannak lerakva, melyeket Göncey Pál hazai tekintélyes folyóiratokban s lapokban közoktatásügyünkről vagy annak érdekében időről közreboesztott. — A „Felső nép- és polgáriskolai Tanító Országos Egyesület”-nek kérésére Göncey Pál e műnek kiadási jogát említett egyesületre ruházta. A „Felső nép- és polgáriskola Egyesült” pedig Dr. Kiss Aront bízza meg a közreboesztással, míg a jövedelmet a „Magyarországi Tanító Arvházi Egyesület”-nek ajánlotta fel. — E nagyérdékű „Tanulmányok” egyes cikkei a következők lesznek: Bevezetésül, Göncey Pál élettrajza Dr. Kiss Arontól. 1. Utazás Svájcban. Ez utirajz 1844-ben íratott s itt fog megjelenni először. 2. Vázlatok a svájci köz- és különösen a népoktatás köréből. 3. Poroszország iskolaügye a XIX. század első felében. (Mindkettő a Csengerly Budapesti Szemleleiben jelent meg.) 4. Nevelési irányeszmék. 5. Nevelésünk ügye. (Mindkettő a Pesti Napló-ban volt közzé téve.) 6. Népiskolánk. (A Ballagi: Egyházi és Iskolai lapjából.) 7. A közoktatás Magyarországon. (A Budapesti szemle új folyamából.) 8. A magyar népoktatásügy multja. (Eötvös 1872 ki miniszteri jelentéséből.) — Az egész mű körülbelül 25 ivre fog menni. A gazdag tartalomnak különös érdeket adand az a benső összefüggés is, mely e nagyszabásu tanulmányok s az országos közoktatásügyi intézkedéseink közt föllelhető. Meg vagyunk győződve, hogy a jubileumra e kötet közreboesztása által a fent czimzett Egyesület fogja meghozni a legszebb emléket. Emléket az ünneplnek, s emléket ő róla s munkásságban gazdag életéről a magyar tanító világnak s egész társadalmunknak. — Az egyesület ép ezért bizalommal fordul egy a tanügy embereihez, mint a társadalomhoz s fölkéri az érdeklődőket, szerezzék meg saját maguk s a használatukra álló iskolai és közkönyvtárak számára e tanulmányokat. — Az előfizetési díj a 25 ivre kötetre 1 frt 60 kr., diszpeldányra 3 frt. Hat előfizetett példányra a hetedik ingyen adatik. A kiállítás választások izlésségéről Mehner Vilmos könyvkiadó intézete kezkesedik. — Minden előfizetési pénz s esetleges megrendelés Mehner Vilmos könyvkiadó hivatalába IV., Papnövelde-utca 8. sz. a. küldendő. — A mű 1888. márczius havában fog megjelenni, az okhól az előfizetések február elejéig beküldendő. — Budapest, 1888. évi január hó 2-án.

Törvéyszéki csarnok.

A jövő hétre a következő végtárgyalásokra tüzetett határnap.

Január 18. szerda:

1. Halál okozott súlyos testi sértés büntetével vádolt Szvorenny József elleni bünygyben.

2. Gyújtogatás büntetével vádolt Gubek Alajos elleni bünygyben.

3. Súlyos testi sértés büntette miatt vádolt Tóth Miksa elleni bünygyben.

Január 19. esütörtök:

1. Lopás büntetével vádolt Sramko Pál és társai elleni bünygyben.

2. Magánlaksértés büntetével vádolt Matejko András elleni bünygyben.

Január 20. péntek:

Szándékos emberölés büntetével vádolt Főző Julianna elleni bünygyben.

Szerkesztői üzenetek.

B. J. Az eszme melyért küzd, nemes; lapunk zászlójára is ez eszme van felírva s így őnt a legnagyobb örömmel üdvözöljük munkatársaink sorában. Vajha ügyünket d'ada'ra juttathatnók! Levél meg. **Ne vigy uram kísérletbe!** Mégis lépne ment. Ne írjon több verset s akkor a kísértet nem fogja haborgatni.

B. B. Üdvözlét. Jóakaratu támogatására számítottunk. Boldogan evezzen a házasi élet sajkájában.

Felolós szerkesztő: **Dr. VERES SAMU.**

Magán-hirdetések.

262. 363. 364. sz. **Hirdetmény.**

Alólirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi 60. t.-cz. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. járásbírósnak 4163. 4164. 4165. számú

végzése által **Veisz Károly** javára **Blumenthal Lajos** ellen 561 frt 97 kr. 663 frt 31 kr. 663 frt 31 kr. tőke követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság feloglalt és 1267 frt 12 kr. becsült házi bútorközlő és követelésekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak. Mely árverésnek a 4165 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis alperes rimaszombati lakásán leendő eszközlésére 1888. évi január hó 21-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi 60 t. cz. 107. § a értelmében a legtöbbet ígérők becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi 60. t. cz. 108. § ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Rimaszomban, 1888. évi január 5-ik napján.
Draskovich, kir. bírósági végrehajtó.

Hirdetmény.

Néhai **Borsos István** örököseit illető a rimaszombati 7. sz. jkv. és zöldfa utca 6-ik népsorszáma alatt fekvő ház, hozzátartozó belsőséggel az 1888. évi január hó 20-án, d. u. 2 órakor a város közházánál önkéntes árverésen eladatni határozta van; árverelni kívánók azon értesítés mellett hívatnak meg, hogy az árverési feltételek Huszt Lajos árszékéi előadónál addig is megtekinthetők.

Kelt szab. Rimaszomban r. t. város árszékének 1887. decz. 23-án tartott üléséből
Szabó György, árszékéi elnök.

Hirdetmény.

Néhai id. **Gelle Istvánné** örökösei tulajdonát képező külső és belső ingatlan Szabad. Rimaszomban r. t. város árszékének 826/887. sz. határozata folytán folyó 1888. évi február hó 4-ik napjának d. u. 2 óráján önkényes árverésen fog eladatni, erről a venni szándékozók azon megjegyzéssel értesítetnek, hogy az árverési feltételek addig is Huszt Lajos árszékéi előadó hivatalos helyiségében megtekinthetők.

Kelt Szab. Rimaszomban r. t. város árszékének 1887. évi december 31-ikén tartott üléséből.
1-3 **Szabó György, árszékéi elnök.**

Meghívás.

A nagy-röczei kölesönös segélyszövetkezet összes jogosított tagjai **f. évi február 2-án d. u. 2 órakor** tartandó rendes közgyűlésre ezennel tisztelettel meghívtnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatósági jelentés.
2. A zárszámadások és a mérleg jóváhagyása, esetleg megvizsgálata.
3. Az osztalék megállapítása.
4. Az igazgatósági tagok és a tisztviselők jutalmaztatása.
5. Jótékonykezélu kiadások megállapítása.
6. Az igazgatósági és a felügyelő bizottsági tagokválasztása és az ellenőr megerősítése.
7. Esetleg az alapszabályok módosítása.

Kelt Nagy-Röczen, 1888. évi január 4.

2-3 **Hlavács Sámuel, igazg. elnök.**

FARSANGI DIVAT.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint raktáramat a farsangi idényre dúsan felszereltem

divatos különlegességekkel,

a melyet, hogy a főváros első rendű divatáru kereskedőivel szemben is meggyőzőttem a nagyérdemű közönséget versenyképességemről, a legjutányosabb szabott árban becsajtom t. vevőim rendelkezésére.

A midőn t. vevőimnek az eddig irányomban tanusított bizalmukért köszönetemet nyilvánítom, kérem azt ez alkalommal is részemre fentartani és becses megrendeléseikkel szerencséseltetni.

Tisztelettel

LANDAU A. FIA,
divatáru kereskedése
(Rimaszomban, főter Gasko-féle házban.)

● Vidéki megrendelések gyorsan és lelkiismeretesen eszközöltetnek. ●

3-*

FARSANGI DIVAT.

Hirdetmény.

7333. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Kovács József** végrehajtaton **Szigethy Gábor** végrehajtást szenvedő elleni 688 frt 26 kr. vételárhatalék s járuléki iránti végrehajtási ügyben a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Ajnácskő község határában fekvő az ajnácskői 7 ik számú tjkönyvben foglalt Angyal Béla nevű álló 132. 133. 559. hrszámra az árverést 1260 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a tennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi február hó 4-ik napján délelőtti 10 órakor Ajnácskő községben a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-at, vagyis 126 frtot készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánáppénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszomban, 1887. évi december hó 7. napján.
A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.
Hänrich Lajos, kir. törvényszékéi bíró.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 14 frt — kr.
Fél évre . . . 7 " — "
Negyed évre . . . 3 " 50 "
Egy órára . . . 1 " 20 "
Egyes szám helyben 4 kr.
Vidéken 5 kr.

Százalék nem adatik.

Kiadóhivatal:
Budapest, nádor-utca 7. sz., földszint,
hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

PESTI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztési iroda?
Budapest, nádor-utca 7. sz., 1. emel.
Hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Hirdetések
Kiadóhivatalban vétetnek fel. Rencziország részére pedig John F. Jones & Co. Párisban, 31 bis, rue du Faubourg Montmartre.

Pártoktól és kormánytól egyaránt független közlöny.

A ma tíz év alatt, mely a **Pesti Hirlap** megalapítása óta eltelt, a magyar olvasóközönség rokonszenve évről-évre fokozódó mérvben fordult a lap felé, úgy hogy ma, — mikor a **Pesti Hirlap** immár tizedik évfolyamát éli, — kétségtelenül a legkedveltebb és legelterjedtebb lap Magyarországon.

A hazai közönség e pártatlan bizalma és rokonszenve arról tanuskodik, hogy a **Pesti Hirlap** mindig híven megtartja azt az irányt melyet maga elé tűzött.

Független volt eddig s független marad ezután is minden irányban, **pártoktól és kormánytól egyaránt.**

Erős, öntudatos, magyar nemzeti politika, ez jelszava a Pesti Hirlapnak. Határozottan szembeszáll mindazzal, ami e politikának útjában áll, de nyíltan helyesli, ha akár a kormány, akár bármelyik országos párt úgy jár el, a mint azt e politika érdekei követelik.

Ez teszi lehetségessé hogy a **Pesti Hirlap** munkatársai közt különböző pártállású kitűnő publicisták szorakoznak. **E függetlenségben rejlik a lap ereje,** melynél fogva megmondhatja az igazat minden irányban, a kormánynak és azt támogató többségnek ép úgy, mint az ellenének.

A Pesti Hirlap vezérelkei Pulszky Ferenc, ifj. Ábrányi Kornel Horváth Gyula, Eötvös Károly, Török Kálmán, Schwarcz Gyula, Sorosyáni Nándor és dr. Kenédy Géza írják.

Ugyanők dolgozataikkal gazdagítják a tárcát a'ot is, melynek rendes munkatársai azonkivül: **Mikszáth Kálmán (Szarón), Agai Adolf (Csicserei Pors), Ba tó Lajos, Tolasi Lajos, Jakab Elek, Kürthy Emil, Reviczky**

Gyula, Sebők Zsigmond, Szécsy Ferenc, Sziklay János, Szerenyi Hugó stb.

Mikszáth Kálmán ki a „t. Ház” folyószáráról immár bejutott a honatyák közé, országos hírre és kedvelésre kapott képviselőházi karcolataiban humorizálja az országgyűlési pártok és notabilitások ferdeségeit — párttekinet nélkül.

Az élénken szerkesztett rendes rovatok vezetői: **Antallik Károly** (országgyűlés és zene), **Luby Sándor** (napi hírek), **Sasvári Ármán** (külpolitika), **Schmittely József** (segédszerkesztő) stb., mindent elkövetnek hogy az olvasó közönség igényeit a legfokozottabb mérvben kielégítsék.

A szerkesztőség élén, mint irányadó és igazgató lapvezér, **Lórády Károly** lap tulajdonos-főszerkesztő áll, kinek e téren negyedszázadon át szerzett tapasztalatai garanciát nyújtanak arra nézve, hogy a **Pesti Hirlap** a lapok versenyében kivívott elsőrangú helyét mindig meg is fogja tartani.

Hazai és külföldi rendes tudósítók egész seregén kívül, kik — költségre való tekintet nélkül — minden nevezetesebb eseményről bő táviratokban értesítik a **Pesti Hirlap** közönségét a szerkesztőség külön tudósítót küld a szükséghez képest mindenhol (még az ország határain túl is), csak hogy közönségét **első 10-résűl** láthassa el megfizethető értesítésekkel.

A Pesti Hirlap színházi és bíróvata elvitáztat anél leggazdagabb valamennyi lapokéi közt.

A külföldi irodalom érdekesebb termékeit — regényekben, tárcarajzokban s beszélvényekben — gondosan megválasztva mutatja be. Nagy gondot fordít a **Pesti Hirlap** még a közönség köréről való panaszok s a

mindenki áltai szivesen olvasott **szerkesztői üzenetek** közlésére is.

S bár a legdiszesebb kiállításban naponta (a hétfőt kivéve) **két teljes ívet** — 16 oldal — **fölvagott állapotban** ad az olvasó kezébe, külön kedvezményül **hetenkint** még egy **zenemellékletet** is kapnak a lap előfizetői, teljesen ingyen. Oly kedvezmény, minőt **ma egyetlen európai lap sem nyújt közönségének.**

Mindezen kedvezmények dacára a **Pesti Hirlap a legolcsóbb napilapnak** méltán mondható, amennyiben havonként csak 20 krral drágább az ugynevezett kis néplapoknál, melyeknél pedig ötszörte többet tartalmaz.

A Pesti Hirlap előfizetési ára:

Egész évre . . . 14 frt — kr.
Fél évre . . . 7 " — "
Negyed évre . . . 3 " 50 "
Egy órára . . . 1 " 20 "

Előfizetés — legcélszerűbben postautalványval — a hó bármely napjától kezdve eszközölhető s az előfizetési pénzek a **Pesti Hirlap kiadóhivatalába** (Budapest nádor-utca 7. sz.) külföldök

Összév szűkek kikerülése végett azonban csakis **PESTI Hirlap** irandó cím gyanánt.

Tisztelettel

a „Pesti Hirlap”

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Budapest, V., nádor-utca 7.

Levelező lapon nyilvánított óhajra a Pesti Hirlap kiadóhivatala egy hetiz ingyen és bérmentve külföldi lapot mutatványul

Bérbe kiadó.
A gesztetei összes regálé: **korcsma, mészárszék és bolti jog** folyó év február hó 16-án a hely színén tartandó árverésen **ez év május 1-ő napjától** bérbeadandó; a bérlet feltételeit megtudhatni a közbirtokosságánál. Zárt ajánlatok is elfogadtatnak.

Naponta 16 oldal.

Hegolcsóbb magyar lap.

Hetenként zenemelléklet.